

ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Навчально-науковий інститут агротехнологій, селекції та екології

**Кафедра екології, збалансованого природокористування та захисту
довкілля**

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття ступеня вищої освіти
бакалавр

**НА ТЕМУ: Стратегічна екологічна оцінка
Стратегії розвитку Козельщинської селищної територіальної громади на
2024-2027 роки**

Виконала: здобувачка вищої освіти
за освітньою програмою Екологія
спеціальності 101 Екологія
ступеня вищої освіти бакалавр
групи 101Еко_бд

Кісельчук Віталіна Миколаївна

Керівник: **Самойлік М.С., доктор
економічних наук, професор**
Рецензент: **Міленко О.Г., кандидат
сільськогосподарських наук, доцент**

Полтава – 2024 року

ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Навчально-науковий інститут агротехнологій, селекції та екології
Кафедра екології, збалансованого природокористування та захисту довкілля
Освітня програма Екологія
Спеціальність 101 Екологія
Рівень вищої освіти бакалаврський

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри
Павло ПИСАРЕНКО

«__» «_____» 2023 року

ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ

Кісельчук Віталіни Миколаївни

1. Тема роботи: «СТРАТЕГІЧНА ЕКОЛОГІЧНА ОЦІНКА СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ КОЗЕЛЬЩИНСЬКОЇ СЕЛИЩНОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА 2024-2027 РОКИ»

керівник роботи: д.е.н., професор кафедри екології, збалансованого природокористування та захисту довкілля Самойлік Марина Сергіївна
Затверджено засіданням кафедри екології, збалансованого природокористування та захисту довкілля
протокол №__ від «__» «_____» 20__р.

2. Строк подання здобувачем вищої освіти роботи «__» «_____» 2024р.

3. Вихідні дані до роботи: проект ДДП - Стратегія розвитку Козельщинської селищної територіальної громади на 2024-2027 роки.

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки:

Розділ 1. Зміст та основні цілі програми стратегії розвитку

Розділ 2. Характеристику стану довкілля, умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я на територіях, які ймовірно зазнають впливу

Розділ 3. Екологічні проблеми, у тому числі ризики впливу на здоров'я населення, які стосуються документа державного планування.

Розділ 4. Опис наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, у тому числі вторинних, кумулятивних, синергічних, коротко-, середньо- та довгострокових

Розділ 5. Заходи, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання документа державного планування

5. Перелік графічного матеріалу: карти, рисунки, графіки, гістограми за темою та об'єктом дослідження.

6. Консультанти розділів кваліфікаційної роботи

Розділ	Власне ім'я Прізвище та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання отримав

7. Дата видачі завдання: «__» «_____» 2023 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

Назва етапів виконання кваліфікаційної роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1. Вибір і затвердження теми роботи		
2. Складання та погодження розгорнутого плану та завдання на кваліфікаційну роботу		
3. Опрацювання літературних джерел		
4. Збір, вивчення і обробка інформації, необхідної для виконання роботи		
5. Виконання теоретичного розділу роботи		
6. Виконання дослідницького (експериментального) розділів роботи		
7. Оформлення тексту роботи		
8. Попередній захист роботи на кафедрі		
9. Доопрацювання роботи з урахуванням зауважень і пропозицій		
10. Нормоконтроль		
11. Захист кваліфікаційної роботи		

Здобувач вищої освіти _____ Віталіна КІСЕЛЬЧУК

Керівник роботи _____ Марина САМОЙЛІК

ЗМІСТ

ВСТУП	5
1. ЗМІСТ ТА ОСНОВНІ ЦІЛІ ПРОГРАМИ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ КОЗЕЛЬЦИНСЬКОЇ СЕЛИЩНОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА 2023-2027 РОКИ, ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК З ІНШИМИ ДДП.....	7
2. ХАРАКТЕРИСТИКУ СТАНУ ДОВКІЛЛЯ, УМОВ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ НАСЕЛЕННЯ ТА СТАНУ ЙОГО ЗДОРОВ'Я НА ТЕРИТОРІЯХ, ЯКІ ЙМОВІРНО ЗАЗНАЮТЬ ВПЛИВУ.....	13
2.1. SWOT- АНАЛІЗ ЕКОЛОГІЧНОЇ СИТУАЦІЇ	22
2.2 ХАРАКТЕРИСТИКА СТАНУ ДОВКІЛЛЯ, УМОВ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ НАСЕЛЕННЯ ТА СТАНУ ЙОГО ЗДОРОВ'Я НА ТЕРИТОРІЯХ, ЯКІ ЙМОВІРНО ЗАЗНАЮТЬ ВПЛИВУ.....	25
3. ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ, У ТОМУ ЧИСЛІ РИЗИКИ ВПЛИВУ НА ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, ЯКІ СТОСУЮТЬСЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ	34
4. ОПИС НАСЛІДКІВ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ВТОРИННИХ, КУМУЛЯТИВНИХ, СИНЕРГІЧНИХ, КОРОТКО-, СЕРЕДНЬО- ТА ДОВГОСТРОКОВИХ.....	36
5. ЗАХОДИ, ЩО ПЕРЕДБАЧАЄТЬСЯ ВЖИТИ ДЛЯ ЗАПОБІГАННЯ, ЗМЕНШЕННЯ ТА ПОМ'ЯКШЕННЯ НЕГАТИВНИХ НАСЛІДКІВ ВИКОНАННЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ	43
6. ВИСНОВКИ.....	48
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	51

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

На сучасному етапі розвитку суспільства все більшого значення у міжнародній, національній і регіональній політиці набуває концепція збалансованого (сталого) розвитку, спрямована на інтеграцію економічної, соціальної та екологічної складових розвитку. Поява цієї концепції пов'язана з необхідністю розв'язання екологічних проблем і врахування екологічних питань в процесах планування та прийняття рішень щодо соціально-економічного розвитку країн, регіонів і населених пунктів.

Стратегічна екологічна оцінка стратегій, планів і програм дає можливість зосередитися на всебічному аналізі можливого впливу планованої діяльності на довкілля та використовувати результати цього аналізу для запобігання або пом'якшення екологічних наслідків в процесі стратегічного планування.

Метою даної кваліфікаційної роботи є забезпечення високого рівня охорони довкілля та сприяння інтеграції екологічних факторів у підготовку планів і програм для забезпечення збалансованого (сталого) розвитку на місцевому рівні. До основних завдань віднесено: охарактеризувати вплив ДДП на довкілля, здоров'я людей, а також визначити всі ризики та збитку у результаті реалізації Програми соціально-економічного розвитку на місцевому рівні. В Україні створені передумови для імплементації процесу СЕО, пов'язані з розвитком стратегічного планування та національної практики застосування екологічної оцінки.

Козельщинської селищної територіальної громади на 2023-2027 роки (далі – Стратегія) ґрунтується на аналізі прогностичних тенденцій соціально-економічного розвитку Козельщинської селищної територіальної громади, враховує стратегічні орієнтири регіонального розвитку з урахуванням наслідків для довкілля, вплив зовнішніх та внутрішніх загроз і ризиків, включає завдання і заходи економічної та соціальної політики влади на 2023-2027 роки з урахуванням пріоритетів сталого розвитку, індикатори ефективності її реалізації та основні прогностичні

показники економічного і соціального розвитку на плановий період. *Об'єкт дослідження* – документ державного пдпланування.

Предмет дослідження: розробка СЕО на документ державного планування.

Методи досліджень: В основу методології дослідження покладено такі наукові методи: ресурсного та цільового підходів; метод економіко-математичного моделювання; метод експертних оцінок (у ході розробки методики оцінки ефективності заходів); економіко-статистичні методи, методи факторного та кластерного аналізу, прогнозування, картографування (для аналізу та оцінювання ефективності заходів); евристичні методи.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота виконана на 51 сторінках машинописного тексту і складається із загальної характеристики, 5 розділів, висновків і пропозицій виробництву. Список використаної літератури налічує 23 найменувань.

РОЗДІЛ 1. ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ

Основними міжнародними правовими документами щодо СЕО є Протокол про стратегічну екологічну оцінку (Протокол про СЕО) до Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті (Конвенція ЕСПО), ратифікований Верховною Радою України (№ 562-VIII від 01.07.2015), та Директива 2001/42/ЄС про оцінку впливу окремих планів і програм на навколишнє середовище, імплементація якої передбачена Угодою про асоціацію між Україною та ЄС. Засади екологічної політики України визначені Законом України «Про основні засади (стратегію) державної екологічної політики на період до 2030 року» (від 28 лютого 2019 року №2697-VIII). У цьому законі СЕО згадується в основних принципах національної екологічної політики, інструментах реалізації національної екологічної політики та показниках ефективності Стратегії.

У 2012 році Наказом Міністерства екології та природних ресурсів України (від 17.12.2012 р. № 659) затверджено «Базовий план адаптації екологічного законодавства України до законодавства Європейського Союзу (Базовий план апроксимації)». Зокрема, відповідно до цього плану потрібно привести нормативно-правову базу України у відповідність до вимог «Директиви 2001/42/ЄС про оцінку впливу окремих планів та програм на навколишнє середовище». 21 лютого 2017 р. у Верховній Раді України було зареєстровано нову редакцію законопроекту «Про стратегічну екологічну оцінку» (реєстраційний № 6106). Метою законопроекту є встановлення сфери застосування та порядку здійснення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування на довкілля. Законопроект, розроблений на виконання пункту 239 плану заходів з імплементації Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, спрямований на імплементацію Директиви 2001/42/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 27 червня 2001 р. про оцінку наслідків окремих планів та програм для довкілля.

Закон України «Про стратегічну екологічну оцінку» був ухвалений Верховною Радою України 20 березня 2018 року та 10 квітня 2018 року підписаний Президентом України. Даний Закон вступив в дію з 12 жовтня 2018 року. Закон встановлює в Україні механізм стратегічної екологічної оцінки (СЕО), який діє в країнах Європейського Союзу та передбачає, що всі важливі документи, зокрема, державні програми, повинні, в першу чергу, проходити стратегічну екологічну оцінку з урахуванням необхідних імовірних ризиків тих чи інших дій для довкілля.

Розроблялася Стратегія у відповідності до вимог Законів України «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про засади державної регіональної політики», «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо засад державної регіональної політики та політики відновлення регіонів і територій», постанови Кабінету Міністрів України від 11 листопада 2015 року №932 «Про затвердження Порядку розроблення регіональних стратегій розвитку і планів заходів з їх реалізації, а також проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації зазначених регіональних стратегій і планів заходів», постанови Кабінету Міністрів України від 05 серпня 2020 року № 695 «Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки», та «Стратегії розвитку Полтавської області на 2021-2027 роки», наказу Міністерства розвитку громад та територій України 21 грудня 2022 року № 265 «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо порядку розроблення, затвердження, реалізації, проведення моніторингу та оцінювання реалізації стратегій розвитку територіальних громад», Регіональної програми охорони довкілля, раціонального використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки з урахуванням регіональних пріоритетів Полтавської області на 2022-2027 роки (програма «Довкілля-2022»).

При підготовці Стратегії враховані завдання інших документів державного планування, а саме: Цілей сталого розвитку України до 2030 року (Указ

Президента України від 30.09.2019 № 722); Стратегії з питань екологічної збалансованості розвитку територіальних громад Асоціації міст України на період до 2030 року (затверджено рішенням Правління Асоціації міст України 21 березня 2017 року № 4), Національних програм «Плану відновлення України». Методологічною основою розроблення Стратегії також є: постанова Кабінету Міністрів України від 26 квітня 2003 року № 621 «Про розроблення прогнозних і програмних документів економічного і соціального розвитку та складання проектів Бюджетної декларації та державного бюджету» (із змінами); постанова Кабінету Міністрів України від 31.05.2021 № 586 «Про схвалення Прогнозу економічного і соціального розвитку України на 2022-2024 роки». При розробленні Стратегії враховано дотримання вимог Законів України «Про охорону навколишнього природного середовища», «Про відходи», «Про охорону атмосферного повітря», «Про природно-заповідний фонд України», «Про рослинний світ», «Про тваринний світ», «Про рибне господарство, промислове рибальство та охорону водних ресурсів» щодо охорони, відтворення та використання природних рослинних ресурсів, тваринного світу та водних біоресурсів, а також «Про охорону земель» щодо забезпечення раціонального використання та охорони земель.

Також Стратегія включає положення, які стосуються охорони довкілля та сталого використання природних ресурсів, передбачає виконання зобов'язань та заходів у відповідній сфері, визначених програмами, стратегіями, програмами та іншими документами загальнодержавного рівня, а також міжнародними угодами, Стороною яких є Україна, у тому числі: Основними засадами (стратегією) державної екологічної політики України на період до 2030 року, затвердженої Законом України від 28.02.2019 № 2697-VIII; Національним планом дій з охорони навколишнього природного середовища на період до 2025 року, затвердженого розпорядженням Кабнету Міністрів України 21.04.2021 № 443-р; Планом заходів щодо виконання Концепції реалізації державної політики у сфері зміни клімату на

період до 2030 року, затвердженим розпорядженням Кабінету Міністрів України від 06.12.2017 № 932-р; Національним планом дій щодо боротьби з деградацією земель та опустелюванням, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30.03.2016 № 271-р; рішенням Координаційної ради з питань боротьби з деградацією земель та опустелюванням згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 18.01.2017 №20, зокрема стосовно схвалення представлених НААН добровільних національних завдань щодо досягнення нейтрального рівня деградації земель за напрямом «Підтримання вмісту органічної речовини (гумусу) у ґрунтах» (до 2020 року передбачалося досягнення стабільного рівня органічного вуглецю (гумусу) у ґрунтах сільськогосподарських угідь не нижче за базову лінію станом на 2010 рік (3,14 % в середньому по Україні, у т.ч. у розрізі зон: Полісся - 2,2%; Лісостеп - 3,19 %; Степ - 3,40 %), а до 2030 року - планується збільшення не менше ніж на 0,1 %), а також допоміжних заходів щодо досягнення НРДЗ за напрямками «Відновлення зрошення і поліпшення еколого-меліоративного стану зрошуваних земель» та «Відновлення та стале використання торфовищ»; Стратегією зрошення та дренажу в Україні на період до 2030 року, затвердженої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14.08.2019 № 688-р; Планом заходів з реалізації Стратегії зрошення та дренажу в Україні на період до 2030 року, затвердженим розпорядженням Кабінету Міністрів України від 21.10.2020 № 1567-р; Національною економічною стратегією, затвердженою постановою Кабінету Міністрів України від 03.03.2021 № 179; Цілями Сталого Розвитку, затвердженими у 2015 році 70-ю сесією Генеральної асамблеї ООН (резолуція від 25.09.2015 70/1), з урахуванням розпорядження Кабінету Міністрів України від 21.08.2019 № 686-р «Питання збору даних для моніторингу реалізації цілей сталого розвитку»; Ріо - Конвенціями та міжнародними угодами природоохоронного спрямування.

РОЗДІЛ 2. ЗМІСТ ТА ОСНОВНІ ЦІЛІ КОЗЕЛЬЩИНСЬКОЇ СЕЛИЩНОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА 2023-2027 РОКИ, ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК З ІНШИМИ ДДП

Головною метою розроблення Стратегії розвитку Козельщинської селищної територіальної громади є формування нового бачення сталого місцевого розвитку, підвищення конкурентоспроможності місцевої економіки, інвестиційної привабливості, якості життя у громаді через ефективне використання ресурсів та реалізацію узгоджених інтересів влади, громади та бізнесу.

Стратегія розвитку Козельщинської селищної територіальної громади – це довгостроковий прогностичний і програмний документ її розвитку. Стратегія є основою для розробки короткотермінових та середньострокових програм економічного і соціального розвитку Козельщинської селищної територіальної громади.

Очікується, що реалізація основних положень Стратегії дасть можливість створити реальні умови для підвищення життєвого рівня населення, розв'язання соціальних проблем на основі підвищення ефективності роботи господарського комплексу, використання наявних природних, трудових, матеріальних, фінансових ресурсів, забезпечення екологічної та техногенної безпеки. Зокрема очікуваними результатами втілення Стратегії мають стати:

- підвищення бізнесової та туристичної привабливості громади через поширення бренду громади серед інвесторів та туристів;
- підвищення рівня комфортності життєвого середовища населених пунктів громади та якості надання побутових і адміністративних послуг;
- зростання зайнятості та підвищення рівня доходів домогосподарств;
- забезпечення екологічної і громадської безпеки;
- поліпшення соціальної захищеності громадян.

Відповідно до Основних засад (стратегії) державної екологічної політики України на період до 2030 року (затвердженої Законом України від 28.02.2019 № 2697-VIII), державна екологічна політика спрямована на досягнення таких стратегічних цілей:

Ціль 1. Формування в суспільстві екологічних цінностей і засад сталого споживання та виробництва.

Ціль 2. Забезпечення сталого розвитку природно-ресурсного потенціалу України.

Ціль 3. Забезпечення інтеграції екологічної політики у процес прийняття рішень щодо соціально-економічного розвитку України.

Ціль 4. Зниження екологічних ризиків з метою мінімізації їх впливу на екосистеми, соціально-економічний розвиток та здоров'я населення.

Ціль 5. Удосконалення та розвиток державної системи природоохоронного управління.

Аналіз відповідності цілей Стратегії розвитку Козельщинської селищної територіальної громади на 2023-2027 роки* стратегічним цілям державної екологічної політики, визначених Основними засадами (стратегії) державної екологічної політики України на період до 2030 року** (далі - стратегічні цілі державної екологічної політики), приведено в таблиці 1.

Мета та пріоритетні напрямки Стратегії узгоджуються із Цілями сталого розвитку України на період до 2030 року (проголошені резолюцією Генеральної Асамблеї Організації Об'єднаних Націй від 25 вересня 2015 року № 70/1 та адаптовані з урахуванням специфіки розвитку України, викладені у Національній доповіді "Цілі сталого розвитку: Україна") і відповідними завданнями щодо їх досягнення, у частині охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки життєдіяльності людини.

Таблиця 1 - Аналіз відповідності цілей Стратегії стратегічним цілям державної екологічної політики визначених «Основними засадами (стратегії) державної екологічної політики України на період до 2030 року»

Пріоритетні напрямки Стратегії*	Цілі державної екологічної політики**				
	Ціль 1	Ціль 2	Ціль 3	Ціль 4	Ціль 5
1.Економічний розвиток громади	+	++	+	+	
<u>Операційна ціль 1.1.</u> Покращення підприємницького клімату території громади.	+				
<u>Операційна ціль 1.2.</u> Створення сприятливих передумов для розвитку агропромислового виробництва	+	++	+		
<u>Операційна ціль 1.3.</u> Підтримка розвитку туризму	+	++	++	+	
Стратегічна ціль 2. Висока якість життя, комфортні умови та добробут	++	++	++	++	++
<u>Операційна ціль 2.1.</u> Безпека громади				++	+
<u>Операційна ціль 2.2.</u> Підвищення рівня екологічної безпеки та охорона довкілля	++	++	++	++	++
<u>Операційна ціль 2.3.</u> Розвиток інфраструктури в громаді	+	+		++	
<u>Операційна ціль 2.4.</u> Інтегрована система соціального захисту	+				
<u>Операційна ціль 2.5.</u> Цифрова громада					++
Стратегічна ціль 3. Розвиток соціальної інфраструктури та сфери послуг	++		++		+
<u>Операційна ціль 3.1.</u> Розвиток інфраструктури та підвищення якості соціальних та культурних послуг	++		++		
<u>Операційна ціль 3.2.</u> Підтримка молодіжної політики на території громади	++		+		+

"++" - цілі Програми добре узгоджені з стратегічними цілями державної екологічної політики;

"+" - цілі Програми та стратегічні цілі державної екологічної політики принципово узгоджуються.

Моніторинг реалізації Стратегії розвитку Козельщинської селищної територіальної громади на 2023-2027 роки здійснюватиметься щорічно у форматі

звіту про виконання стратегічних цілей та заходів, шляхом його публікації на офіційному сайті, інформаційних ресурсах Заводської громади та представлення його на сесії міської ради.

До сфери охоплення СЕО документа державного планування відноситься оцінка наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, від реалізації проектних рішень. Стратегічна екологічна оцінка документа державного планування – Стратегії розвитку Козельщинської селищної територіальної громади на 2023-2027 роки, здійснюється на основі принципів законності та об'єктивності, гласності, участі громадськості, наукової обґрунтованості, збалансованості інтересів, комплексності, запобігання екологічній шкоді, довгострокового прогнозування, достовірності та повноти інформації у проекті документа, міжнародного екологічного співробітництва.

Альтернатива відсутня. Якщо документ державного планування не буде затверджено, це створить умови для невиконання Стратегії розвитку Полтавської області на 2021-2027 роки та Плану заходів з її реалізації на 2021-2023 роки, Регіональної програми охорони довкілля, раціонального використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки з урахуванням регіональних пріоритетів Полтавської області на 2022-2027 роки (програма «Довкілля-2022»).

РОЗДІЛ 3. ХАРАКТЕРИСТИКУ СТАНУ ДОВКІЛЛЯ, УМОВ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ НАСЕЛЕННЯ ТА СТАНУ ЙОГО ЗДОРОВ'Я НА ТЕРИТОРІЯХ, ЯКІ ЙМОВІРНО ЗАЗНАЮТЬ ВПЛИВУ

Заводська міська територіальна громада в сучасних межах сформована в результаті змін адміністративно-територіального устрою, що відбулися в Україні впродовж 2020 року, Розпорядженням КМУ від 13.05.2020 року №571-р «Про затвердження перспективного плану формування територій громад Полтавської області». До Козельщинської селищної територіальної громади (крім м. Заводське) віднесені Пісківська та Бодаквянська сільські ради. Населення територіальної громади становить 11127 осіб. Територія громади складає 193,829 кв. км, до складу громади входять 11 населених пунктів. Заводська міська територіальна громада (далі – громада) входить до складу Миргородського району Полтавської області.

Заводська міська територіальна громада розташована на півночі Полтавської області України в межиріччі річок Сула та Артополот в лісостеповій зоні. Площа водного фонду – 4,579134 км². Джерелом водних ресурсів є річкова мережа, яка включає 3 ріки: середня річка – Сула, малі річки – Артополот та Бодаква.

Згідно даних Головного управління Держгеокадастру у Полтавській області, загальна площа земель Козельщинської селищної територіальної громади становить 40226,7 га, із них:

- 75,9% (14726,1916 га) - землі сільськогосподарського призначення;
- 2,1% (399,3029 га) - землі житлової і громадської забудови;
- 6,2% (1202,6291 га) - землі лісгосподарського призначення;
- 2,4% (457,9134 га) - землі водного фонду;
- 6,9% (1333,1997 га) - землі промисловості, транспорту, зв'язку, енергетики, оборони та іншого призначення.

- 6,5% (1263,6133 га) - інші землі.

У структурі домінують сільськогосподарські землі, які займають 75,9 % території. Більша їх частина надана в установленому порядку товариствам, підприємствам та фермерським господарствам для здійснення відповідної діяльності.

Найбільша площа земель сільськогосподарського призначення, 9271,5335 га (63%), припадає на Бодаквянський старостат, 4664,3180 га (32%) - на Пісківський старостат, 790,3401 (5%), найменша площа – на м. Заводське. Відстань від центру громади – м. Заводське до обласного центру – м. Полтава становить 160 км, від районного центру м. Миргорода - 70 км. Заводська територіальна громада межує з Лохвицькою міською, Сенчанською, Петрівсько-Роменською та Комишнянською сільськими територіальними громадами Полтавської області.

Згідно фізико-географічного районування України, територія громади розташована на території Лівобережнодніпровського краю, Північнополтавської височинної області. Територіальна громада Козельщинської селищної територіальної громади розташована у межах Східноєвропейської полігенної рівнини, Придніпровської області пластово-акумулятивних рівнин, у межах Полтавської пластово-акумулятивної рівнини на палеогенових і неогенових відкладах.

Згідно агрогрунтового районування України, територія громади відноситься до зони лісостепу, Лівобережної високої провінції (воднольодовикова рівнина і схили Середньоросійської височини). Природно-кліматичні умови Козельщинської селищної територіальної громади оптимальні для життя людини і господарської діяльності. Клімат – помірно- континентальний. Стан навколишнього природного середовища на території громади залишається відносно стабільним.

До основних природних ресурсів громади можна віднести поклади вуглеводнів, що знаходяться на території громади. Мають широке

розповсюдження поклади торфу. Загальні запаси родовищ торфу в межах 5453 тис. т. Близьке родовище торфу - Сульське, розташоване біля с. Піски. Всі родовища торфу розташовані в заплавах річок і займають площу 8469 га. Будівельні піски розповсюджені в долині р. Сула поруч с. Піски.

Населення Козельщинської селищної територіальної громади (за даними Головного управління статистики в Полтавській області) на 01.01.2022 р. складало 11127 осіб. У загальній структурі населення громади перше місце посідає міське населення (м. Заводське) чисельністю 7712 чоловік, решта населення громади відноситься до сільського населення і складає 3415 чол.

По населених пунктах Козельщинської селищної територіальної громади смертність перевищує народжуваність, так протягом 2022 року народилося 24 дітей, померло 209 осіб. У накопичувальному підсумку за аналізований період (2019-2022 роки) населення скоротилося на 4,9% або 548 особу в абсолютних показниках. Основні причини: перевищення смертності над народжуваністю; перевищення темпів вибуття над темпами прибуття; наслідки воєнних дій на Україні.

Більшість факторів, які впливають на демографічну ситуацію в громаді, формуються на загальнодержавному рівні і залежать від фінансово-економічного стану та добробуту населення. Подолання фінансової кризи та поліпшення економічного стану населення, що в свою чергу призведе до досягнення сталого демографічного розвитку, є тривалим і складним процесом.

Показники захворюваності населення і смертності залежать від великої кількості факторів – соціальних, економічних і, не в останню чергу, екологічних. Головними причинами смерті населення, як і у попередні роки, залишаються хвороби системи кровообігу (69,5% від загальної кількості померлих), новоутворення (12,8%) та зовнішні причини смерті (4,3%).

Одним з факторів, який впливає на здоров'я та тривалість життя населення є екологічний, а саме стан повітря, води, ґрунту, особливості клімату. Тому питання

збереження населення, в тому числі запобігання негативного впливу на нього факторів навколишнього середовища, знаходиться на постійному контролі Виконавчого комітету Козельщинської селищної ради. Всі завдання проєкту Стратегії направлені на створення екологічно привабливого та комфортного середовища проживання для мешканців, сприятливе для бізнесу та цікаве для туристів, у тому числі на підвищення рівня екологічної безпеки території, підвищення рівня суспільної екологічної свідомості, удосконалення місцевої екологічної політики, які в кінці кінців відображаються на покращенні добробуту населення та як наслідок – покращення демографічної ситуації та здоров'я населення.

Також, враховуючи сучасні умови, у рамках операційної цілі 2.1. «Безпека громади» визначено завдання, пов'язані із забезпеченням громадської безпеки, зокрема заходи щодо забезпечення цивільного захисту, спрямованих на захист населення і територій від надзвичайних ситуацій та запобігання їх виникненню, забезпечення техногенної та пожежної безпеки.

Соціальний ризик реалізації заходів проєкту Стратегії визначається як ризик для групи людей, на яку може вплинути впровадження об'єкта господарської діяльності з урахуванням особливостей природно-техногенної системи.

Значення соціального ризику (R_s), для оцінювання, розраховується за формулою [15]:

$$R_s = CR_a V(1 - N_p) \quad 2.1$$

де: $CR_a = 1 \cdot 10^{-6}$ – прийнятий канцерогенний ризик комбінованої дії декількох канцерогенних речовин, забруднюючих атмосферу;

V_u – уразливість території від прояву забруднення атмосферного повітря, $V_u = 0,48$ часток;

N = кількість населення Козельщинської селищної територіальної громади;

$T = 70$ років – середня тривалість життя, (визначається для даного регіону або приймається 70 років);

$N_p = 0$ – коефіцієнт, що визначається відношенням кількості додаткових робочих місць до чисельності населення.

Класифікація рівнів соціального ризику представлена у таблиці 5.

Таблиця 5 - Класифікація рівнів соціального ризику

<i>№</i>	<i>Рівень ризику</i>	<i>Ризик протягом життя</i>
1	Неприйнятний для професійних контингентів і населення	Більший ніж 10^{-3}
2	Прийнятний для професійних контингентів і неприйнятний для населення	10^{-3} - 10^{-4}
3	Умовно прийнятний	10^{-4} - 10^{-6}
4	Прийнятний	Менший ніж 10^{-6}

Розрахований соціальний ризик без реалізації заходів Стратегії становить 0,0003180 одиниць та характеризується як умовно прийнятний.

Розрахований соціальний ризик від реалізації заходів Стратегії становить 0,00000907 одиниць та характеризується як прийнятний.

До основних проблем Козельщинської селищної територіальної громади можна віднести проблеми якісного водопостачання та водовідведення. На даний час на території Котелевської селищної територіальної громади 44,0 % населення забезпечено якісною питною водою шляхом централізованого водопостачання (загальна протяжність водопровідної мережі в громаді складає 32,595 км і потребує реконструкції, капітального ремонту та нового будівництва), яке надає комунальне підприємство «Комунсервіс». Решта 56,0 % населення громади використовує ґрунтові води через шахтні колодязі та неглибокі свердловини, створюються ризики виникнення екологообумовлених хвороб у населення громади, зорема обумовлене перевищенням вмістом нітритів і нітратів. Дана проблема є похідною від іншої - недостатній рівень охоплення населення послугами із водовідведення та забруднення підземних вод із вигрібних ям. Тому у Стратегії у межах реалізації операційної цілі 2.3. – «Розвиток інфраструктури в громаді» передбачено заходи щодо збільшення обсягу централізованого

водопостачання та водовідведення на території громади, проведення реконструкції та ремонтних робіт водопровідних мереж.

Актуальними питаннями для Козельщинської селищної територіальної громади є покращення якості поверхневих вод. Однією із головних проблем річок, що протікають на території громади є їх захаращення, зокрема річки Сула, а також малих річок – Артополот та Бодаква. Оцінка поточного екологічного стану поверхневих вод громади свідчить, що на водних об'єктах тривають негативні процеси. Значна територія річкового фонду замулилася, заросла болотною рослинністю та чагарниками, втратила своє природне значення, а тому об'єкти потребують регулювання та розчистки русел, відновлення водності. Особливо гостро дана проблема стосується малих річок громади та вимагає якнайшвидшого вирішення. Проблемним питанням залишається укріплення берегів річок, шляхом створення захисних лісових насаджень, а також виокремлення прибережних захисних смуг водойм. Значну частку в забрудненні поверхневих джерел громади вносить змив із урбанізованих територій. Із зливовими стічними водами до водних об'єктів надходять завислі речовини, органіка, азот, фосфорні та інші речовини. Все це потребує комплексного вирішення даних проблем.

Тому у проєкті Стратегії у межах 2-ї стратегічної цілі «Висока якість життя, комфортні умови та добробут» визначено заходи щодо відновлення екологічного стану природних об'єктів громади.

У сфері поводження з відходами ситуація на території Козельщинської селищної територіальної громади потребує особливої уваги. Щорічно кількість відходів, що утворюється в громаді, збільшується. На даний час у громаді діє один паспортизований полігон твердих побутових відходів, що заповнений більш ніж на 70%. У 2018 році у громаді запроваджена система роздільного збору сміття. Але із щорічного обсягу утворених відходів, що складає понад 15 тис. м³, лише близько 2% знаходять подальше застосування, як вторинні сировинні

ресурси. У зв'язку із вищевикладеним, виникає нагальна потреба удосконалення роботи у напрямку організації вторинної переробки відходів.

Тому у проєкті Стратегії визначено заходи щодо забезпечення роздільного збирання ТПВ та направлення вторинної сировини на переробку, придбання баків, контейнерів для збору ТПВ (у тому числі для роздільного сортування відходів). Передбачається доведення об'ємів ТПВ, які вивозитимуть на полігон, до 15 % від загальної кількості. Також важливим завданням є ліквідація несанкціонованих звалищ ТПВ на території громади, а також приведення існуючого полігону ТПВ в с. Вишневе до норм екобезпеки, що сприятиме зменшенню техногенного навантаження на прилеглі земельні ресурси.

Важливе значення має розвиток екологічної свідомості населення, екологічної освіти. Тому на території громади постійно здійснюються екологічні заходи у суспільних закладах, проводяться екологічні експедиції, випускається рекламна екологічна продукція.

Пріоритетним напрямком Стратегії є відновлення деградованих та малопродуктивних земель. Незважаючи на значні площі, зайняті чорноземами та високий вміст гумусу в ґрунтах, на території громади, як і загалом у Полтавській області, мають місце процеси, що негативно позначаються на стані ґрунту та зменшують його родючість. Негативним чинником є збільшення кількості деградованих земель під впливом природних і антропогенних чинників.

Тому одним із важливих напрямків, зазначених у проєкті Стратегії, є всебічний розвиток сільських територій, у тому числі органічного виробництва, що сприятиме зменшенню техногенного навантаження на ґрунти, зокрема при реалізації операційної цілі 1.2 «Створення сприятливих передумов для розвитку агропромислового виробництва» одним із головних завдань є стимулювання підприємницької діяльності в громаді, у тому числі екобізнесу, що передбачає створення умов для розвитку аграрного бізнесу задля раціонального використання і збереження земельного фонду. Також одним із важливих завдань, зазначених у

проекті Стратегії, є поліпшення екологічної ситуації та підвищення рівня екологічної безпеки, що включає заходи щодо охорони земель; заходи, пов'язані з озеленням території громади; підвищення рівня екологічної свідомості населення.

Надзвичайно актуальним питанням для Козельщинської селищної територіальної громади є питання екологічної ситуації та забруднення навколишнього природного середовища. Вплив людини на навколишнє середовище стає все більш помітним і дослідження характеру цього впливу – головний напрям у розв'язанні проблем охорони навколишнього природного середовища. Але при цьому є деякі питання, які необхідно вирішити, щоб не допустити погіршення стану навколишнього природного середовища громади. У Стратегії у межах реалізації операційної цілі 2.2 – «Підвищення рівня екологічної безпеки та охорона довкілля» передбачено необхідність здійснення заходів щодо облаштування рекреаційних зон на території громади, створення нових паркових зон, озеленення тощо.

У Стратегії розвитку Козельщинської селищної територіальної громади на 2023-2027 роки у межах операційної цілі 1.3 – «Підтримка розвитку туризму» визначена необхідність підвищення рівня екологічної культури населення з залученням якомога більшої кількості жителів громади до різних екологічних акцій та заходів щодо збереження об'єктів екомережі, біорізноманіття тощо.

Також реалізація цілей проєкту Стратегії сприятиме зменшенню викидів забруднюючих речовин та зменшенню впливу на клімат, у тому числі парникових газів. Для цього у проєкті Стратегії у межах реалізації операційної цілі 2.2 «Підвищення рівня екологічної безпеки та охорона довкілля» визначено завдання 2.2.3 – «Сприяння впровадженню енергозберігаючих технологій, альтернативних джерел енергії». Зокрема передбачені заходи з енергоефективності та енергозаміщення - впровадження енергоефективних заходів та заходів щодо збереження клімату; екологічна та енергоефективна освіта населення; оцінка рівня споживання енергоресурсів муніципальними будівлями громади та розробка

економічно обґрунтованих заходів підвищення енергоефективності; впровадження на території громади енергоощадних світлодіодних освітлювальних систем з живленням від відновлювальних джерел енергії,

До важливих завдань Стратегії щодо зменшення викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря також можна віднести ліквідацію несанкціонованих звалищ та приведення до екологічних норм місць видалення відходів. Це сприятиме зменшенню викидів звалищного газу, а отже - метану, від нестационарних джерел викиду, що є одним із важливих моментів Паризької кліматичної угоди.

У проєкті Стратегії передбачається реалізація заходів щодо підвищення рівня суспільної екологічної свідомості населення, підвищення екологічної культури та популяризація відновлювальних джерел енергії, що опосередковано сприятиме зменшенню викидів забруднюючих речовин від населення; заходи, пов'язані з озелененням населених пунктів Козельщинської селищної територіальної громади з метою відновлення якості атмосферного повітря громади.

Проблемні питання, на вирішення яких спрямована Стратегія

У разі незатвердження проєкту Стратегії розвитку Козельщинської селищної територіальної громади на 2023-2027 роки прогнозуємо такі негативні тенденції для довкілля громади:

- у сфері поводження з відходами продовжуватиметься різнобічний хаос у потугах й діях влади, бізнесу та громадських ініціатив щодо впровадження різних заходів, спрямованих на зменшення відходів у довкіллі. При чому ці заходи можуть бути концептуально взаємовиключаючими, як наприклад, сортування відходів та принцип економіки замкнутого циклу (recycling) і їх видалення. У результаті ситуація з відходами на території не зміниться, не залучаться кошти на технічне переоснащення даної сфери, збережеться існуюча ситуація щодо незадовільного стану звалищ ТПВ, що породжуватиме нові проблеми та

конфлікти в суспільстві. Тому реалізація даної Стратегії (до пріоритетних цілей якої віднесено ліквідацію несанкціонованих звалищ, впровадження сучасних підходів та технологій в сфері поводження з відходами, зменшення негативного впливу місць видалення відходів на довкілля і здоров'я населення, запровадження стандартів ЄС щодо впровадження роздільного збору ТПВ та сприяння у впровадженні екологічної культури населення) сприятиме вирішенню проблем у сфері поводження з відходами;

- посилення проблеми захаращення малих річок, зокрема річок Сули, Артополот та Бодаква, адже у Стратегії визначено заходи щодо відновлення екологічного стану природних водних об'єктів громади;

- у сфері управління водними ресурсами й надалі будуть наявні ризики виникнення екологообумовлених хвороб у населення громади, зокрема обумовлене перевищенням вмістом нітритів і нітратів у воді децентралізованих пунктів водозабору, не буде чіткого бачення та плану покращення системи водопостачання та водовідведення. Проєкт Стратегії передбачає заходи щодо збільшення обсягу централізованого водопостачання та водовідведення на території громади, проведення реконструкції та ремонтних робіт водопровідних мереж;

- у сфері енергозбереження без реалізації заходів Стратегії будуть відсутні проєкти щодо залучення альтернативних джерел енергії, а також заходи, спрямовані на зменшення втрат теплової та електричної енергії;

- у сфері розвитку туризму, за рахунок відсутності підтримки розвитку зеленого туризму та відновлення екологічних стежок, маршрутів;

- у сфері збереження земельних ресурсів можлива значна втрата родючості ґрунтів внаслідок відсутності підтримки підприємств, які займаються органічним землеробством, вирощуванням екологічно безпечної продукції, що є основою екологічної та продовольчої безпеки громади, сталого функціонуванню агроєкосистем;

- збільшення кількості деградованих земель під впливом природних і антропогенних чинників. Реалізація даної Стратегії включає заходи, пов'язані з озеленням території громади; розвитку органічного землеробства;
- у сфері розвитку об'єктів екомережі будуть нанесені втрати біорізноманіттю, адже у Стратегії передбачено заходи щодо збільшення озеленення громади, розширення рекреаційних зон, формування екологічної свідомості населення та відношення до збереження об'єктів екомережі.

Стратегія передбачає комплекс завдань, спрямованих на вирішення конкретних проблем охорони довкілля, які виникли в результаті техногенного втручання. Це відтворення якості ґрунтів на забруднених локальних територіях громади, зменшення ризиків виникнення екологообумовлених захворювань, покращення та підтримка якості компонентів довкілля та інформування громади. Якщо проєкт Стратегії не буде затвердженою, усі ці заходи не будуть комплексними, інтегрованими й ефективними.

3.1. SWOT-аналіз екологічної ситуації

Аналіз поточного стану навколишнього середовища, в тому числі здоров'я населення, дозволив виявити основні екологічні проблеми, що уповільнюють розвиток Козельщинської селищної територіальної громади. Для визначення найгостріших проблем та реальних можливих шляхів їх вирішення робочою групою з проведення СЕО був виконаний SWOT-аналіз екологічної ситуації та виявлення взаємозв'язків між "внутрішніми" (сильні та слабкі сторони) та "зовнішніми" (можливості та загрози) факторами, що мають стратегічне значення для громади (табл. 6).

Таблиця 6 - SWOT-аналіз взаємозв'язків між "внутрішніми" (сильні та слабкі сторони) та "зовнішніми" (можливості та загрози) факторами, що мають стратегічне значення для Козельщинської селищної територіальної громади

Сильні сторони	Слабкі сторони
Зручне географічне розташування та розвинене транспортно-логістичне сполучення.	Обмеженість фінансових коштів на забезпечення екологічної безпеки і створення відповідної інфраструктури.

Значний розвиток агропромислового комплексу, що надає фінансові прибутки. Наявність високопродуктивних земельних ресурсів.	Висока розореність сільськогосподарських угідь, наявність деградованих, ерозійно небезпечних угідь.
Багатогалузевий промисловий комплекс. Розвинутий агропромисловий комплекс.	Забруднення поверхневих і підземних вод, захаращеність малих річок, наявність техногенно забруднених територій, викиди парникових газів.
Наявність об'єктів ПЗФ, природно-рекреаційного потенціалу, водних ресурсів, лісових масивів.	Наявність об'єктів забруднення довкілля (у т.ч. викиди пром підприємств, автотранспорту, як наслідків - парникових газів).
	Наявні випадки шкідливого антропогенного впливу на природоохоронну зону.
	Наявність орних земель в складі водоохоронних зон, ерозійно небезпечних та інших не придатних для розорювання угідь.
	Недостатній рівень озеленення населених пунктів громади.
Наявність потенційно вільних територій для розвитку рекреації, об'єктів туризму.	Можливі ерозійні процеси, обумовлені розореністю території.
	Обмеженість об'єктів туристичної інфраструктури; низький рівень розвитку зеленого туризму.
Наявність екологічних програм та проєктів громади, у тому числі направлених на формування екологічної свідомості населення.	Недостатній захист рідких видів флори та фауни.
	Недостатній рівень забезпеченості населених пунктів громади централізованим водопостачанням та не відповідність джерел питного децентралізованого водопостачання санітарним нормам. Недоочистка каналізаційних стічних вод, що скидаються у поверхневі водойми.
	Виникнення екологообумовлених захворювань, зокрема через наявність техногенно забруднених територій та забруднення питної води.
Недостатній рівень екологічної свідомості населення, зокрема у питаннях мінімізації забруднення довкілля, а також можливості отримання прибутку від вторинних ресурсів та альтернативних джерел енергії. Недостатній рівень залучення у господарський обіг біоенергетичного потенціалу громади. Недостатнє усвідомлення населенням важливості охорони навколишнього природного середовища, збереження та відновлення	

	природних екологічних систем.
	Наявність звалищ ТПВ, що створюють екологічні та санітарно-гігієнічні загрози населенню, яке проживає поряд; забруднення довкілля МВВ. Недостатній рівень роздільного збору ТПВ.
	Часткова відсутність проектів землеустрою території громади, паспортів водних об'єктів (ставків).
Можливості	Загрози
Модернізація виробничих потужностей промислових підприємств, встановлення новітніх технологій очистки шкідливих викидів від промислових підприємств, екологізація підприємств відповідно міжнародних стандартів.	Недостатній рівень стимулювання підприємств впроваджувати екологоорієнтовані заходи. Складна демографічна ситуація. Зростання рівня захворюваності у населення внаслідок забруднення довкілля. Низький рівень екологічної свідомості населення.
Розвиток органічного землеробства, проведення заходів, спрямованих на охорону земель, збереження і відтворення родючості ґрунтів.	Висока розораність сільськогосподарських угідь, що призводить до деградації земель та створює загрозу екологічній та продовольчій безпеці громади.
Забезпечення населення громади питною водою нормативної якості в достатній кількості.	Забруднення водних об'єктів скидами забруднюючих речовин (неочищеними / недоочищеними) промислових підприємств та підприємств житлово-комунального господарства. Наявність у джерелах децентралізованого водопостачання підвищеного вмісту нітритів і нітратів, бактеріологічного забруднення.
Проведення робіт із розчистки і регулювання русел річок.	Замулення річок, ставків, що призводить до підняття рівня ґрунтових вод та як наслідок - матеріальних збитків, виникнення соціальної напруги у місцях проживання людей, де мають місце падіння рівня ґрунтових вод, що пов'язано із порушеним балансовим використанням поверхневих вод.
Впровадження регіонального / місцевого плану поводження з відходами.	Відсутність сучасної системи поводження з твердими побутовими відходами, накопичення великої їх кількості у місцях видалення відходів
Оновлення рухомого складу всіх видів транспорту (модернізації об'єктів міського транспорту, оновлення рухомого складу громадського транспорту), зменшення викидів парникових газів.	Значні обсяги викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря від неорганізованих джерел, які сприяють загазованості житлових районів у населених пунктах громади. Збільшення викидів

	парникових газів, що створює загрози клімату.
Використання альтернативних джерел енергії. Збільшення частки використання енергії, що виробляється з відновлювальних джерел та інших альтернативних видів палива.	Енергетична загроза від недостатньої кількості енергетичних ресурсів та їх високої ціни. Недостатній рівень розвитку організаційно-економічного забезпечення системи використання альтернативних джерел енергії (зелених тарифів тощо). Зростання кількості аварійних ситуацій через значний ступінь зносу основних засобів об'єктів інфраструктури у галузі житлово-комунального господарства, у першу чергу систем теплопостачання, водопостачання і водовідведення.
Забезпечення належного рівня готовності органів управління цивільного захисту та підпорядкованих їм сил і засобів до дій, спрямованих на ліквідацію можливих наслідків надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру.	Загрози надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру внаслідок воєнних дій.
	Наслідки буреломи, сніголомів, вітровалів.
	Лісові та степові пожежі і пожежі торфовищ та їх наслідки.
Зростання популярності сільського зеленого туризму, об'єктів культурної і архітектурної спадщини серед населення України та іноземних туристів.	Недостатній захист рідких видів флори та фауни, низький рівень лісистості території. Низький рівень обізнаності населення щодо цінності територій і об'єктів природно-заповідного фонду та стану довкілля.
Реалізація та фінансування заходів і проектів державних цільових та бюджетних програм, таких як Національні програми «Плану відновлення України», «Питна вода України», «Розвиток автомобільних доріг України» тощо.	Відсутність механізмів економічного стимулювання для створення нових об'єктів природно-заповідного фонду.
	Зростання рівня захворюваності у населення внаслідок забруднення довкілля. Особлива загроза - виникнення екологообумовлених захворювань в зоні впливу техногенно забруднених територій.
Розвиток ринку вторинної переробки відходів. Можливості отримання додаткового прибутку від використання відходів як вторинних ресурсів.	Забруднення довкілля викидами та скидами санкціонованих та несанкціонованих звалищ ТПВ, на яких відсутня система захисту довкілля від забруднення, виникнення екологічних ризиків здоров'ю населення, що проживає поруч.

3.2. Аналіз стану довкілля, умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я на територіях, які ймовірно зазнають впливу *Забруднення атмосферного повітря викидами промислових підприємств і автотранспорту*

Заводська міська територіальна громада має розвинений агропромисловий потенціал, що зумовлює техногенне навантаження на навколишнє середовище. Також на території громади розташовані автозаправні та газозаправні станції, що в своїй роботі продукують викиди в повітря шкідливих речовин. Основними проблемами забруднення атмосферного повітря громади продовжують залишатися: низька енергоефективність, енергозбереження та енергозаміщення на промислових підприємствах та об'єктах комунальної інфраструктури; великі обсяги викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря від неорганізованих джерел, які сприяють значній загазованості житлових районів (у тому числі від автотранспорту).

Зміни, які чинять шкідливі впливи на атмосферне повітря у результаті прийняття Стратегії не відбудуться. При цьому реалізація таких заходів, як впровадження енергоефективних установок, альтернативних джерел енергії, заходи з озеленення населених пунктів громади, екологічне виховання населення, підвищення екологічної культури та популяризація відновлювальних джерел енергії, ліквідація несанкціонованих звалищ сприятиме зменшенню техногенного навантаження на атмосферне повітря.

Порушенням гідрологічного та гідрохімічного режиму малих річок регіону

На річках, що протікають на території громади (Сула, Артополот та Бодаква) спостерігається замуленість, поширення болотної рослинності, втрата дренажної спроможності, що призводить до заболоченості та підтоплення заплавної землі. Потребують розчистки деякі ділянки річок Сули, Артополот та Бодакви. Це сприятиме розвитку зеленого туризму, а також збереженню флори і фауни річкових екосистем. Проблемним питанням залишається укріплення

берегів річок, шляхом створення захисних лісових насаджень, а також виокремлення прибережних захисних смуг водойм. Також спостерігається збідніння та зміна видового складу берегової та водної флори і фауни. Тому у проекті Стратегії визначена необхідність відновлення і підтримання сприятливого гідрологічного режиму та санітарного стану річок.

Забруднення водних об'єктів стічними водами. Недостатній рівень забезпеченості населених пунктів громади централізованим водопостачанням та не відповідність джерел децентралізованого водопостачання санітарним нормам

Значну частку в забруднення поверхневих джерел громади вносить змив із урбанізованих територій. Через велику кількість несанкціонованих скидів забруднених вод, порушення водоохоронних заходів тощо, спостерігається високий рівень забруднення поверхневих вод біогенними речовинами.

44,0 % населення громади забезпечено якісною питною водою шляхом централізованого водопостачання (загальна протяжність водопровідної мережі в громаді складає 32,595 км), яке надає комунальне підприємство «Комунсервіс», а решта 56,0 % використовує ґрунтові води через шахтні колодязі та неглибокі свердловини.

Майже усі втрати, які мають місце у комунальному і побутовому водопостачанні та водовідведенні, через зношеність та незадовільний стан водопровідних мереж. Тому у Стратегії передбачено заходи щодо будівництва, реконструкції та ремонту водопровідних мереж (будівництво водогону на житловому масиві «Брисі» (м.Заводське); виготовлення ПКД будівництва водогону в с.Піски; будівництво водогону в с.Піски).

Забрудненням підземних водоносних горизонтів

Забруднення підземних вод поступово відбувається у різних місцях по всій Полтавській області. На території Козельщинської селищної територіальної громади через вплив місць видалення відходів, а також скиди неочищених та

недоочищених стічних вод у поверхневі об'єкти забруднення підземних вод можливе через 50-300 років. Все це потребує комплексного вирішення екологічних проблем громади.

Незадовільний стан ґрунтів. Деградація земель та опустелювання

Розораність земель на території Козельщинської селищної територіальної громади складає 79,3% від загальної площі земель сільськогосподарського призначення. Негативним чинником є збільшення кількості деградованих земель під впливом природних і антропогенних чинників. Надмірне навантаження на земельні угіддя спричинило активізацію розвитку негативних процесів, серед яких особливої сили набули ерозійні. До такого стану призвело нехтування питаннями екологічної придатності земель для використання певних сільськогосподарських культур, зокрема необґрунтоване збільшення площ просапних культур.

Тому одним із важливих напрямків, зазначених у проєкті Стратегії є всебічний розвиток сільських територій, у тому числі органічного виробництва, що сприятиме зменшенню техногенного навантаження на ґрунти. Зокрема одним із головних завдань Стратегії є стимулювання підприємницької діяльності в громаді, у тому числі екобізнесу, що передбачає створення умов для розвитку аграрного бізнесу задля раціонального використання і збереження земельного фонду. Також проєкт Стратегії передбачає реалізацію наступних заходів: озелення території громади; ліквідація несанкціонованих звалищ ТПВ, що сприятиме зменшенню техногенного навантаження на прилеглі земельні ресурси.

З метою зменшення виснаження орних земель та збереження родючого шару ґрунту, сільськогосподарським підприємствам необхідно ретельно дотримуватися сівозмін під час вирощування сільськогосподарських культур (особливо стосується соняшнику, кукурудзи, рапсу, тощо). Тому у Стратегії до пріоритних економічних напрямків розвитку громади віднесено екологічне виховання населення, підвищення екологічної культури в закладах освіти

громади, у тому числі у питаннях щодо формування екологічно стабільних агроєкосистем.

Проблеми природно-заповідного фонду та біорізноманіття

Основною загрозою для біологічного та ландшафтного біорізноманіття є антропогенна діяльність. До скорочення ареалів існування різних видів флори і фауни призводить знищення природних середовищ існування тварин і місць зростання рослин, їх фрагментації та деградації (включаючи забруднення) у глобальній зміні клімату, екологічно незбалансованій експлуатації, поширенні чужерідних видів, розповсюдженні хвороб та шкідників.

На території Козельщинської селищної територіальної громади загальна площа земель природно – заповідного фонду складає 1794 га. Важливим питанням є підвищення рівня екологічної культури населення з залученням якомога більшої кількості жителів громади до різних екологічних акцій та заходів щодо збереження об'єктів екомережі, біорізноманіття тощо. Проєкт Стратегії опосередковано сприятиме збереженню біорізноманіттю внаслідок озеленення території, розвитку зеленого туризму, збільшення лісистості, створення нових паркових зон тощо.

Поводженням з промисловими та побутовими відходами.

Відходи є одним з найбільш вагомих факторів забруднення навколишнього середовища і негативного впливу на всі компоненти довкілля та здоров'я людей. Особливо гостро на території громади залишається проблема екологічно безпечного збирання, видалення твердих побутових відходів, а також їх утилізації. Відсутність підприємств із переробки та утилізації промислових і твердих побутових відходів, невідповідність звалищ ТПВ екологічним нормам, наявність несанкціонованих звалищ відходів, низький обсяг збору та утилізації ресурсоцінних фракцій обумовлюють значні екологічні проблеми у даній сфері. Тому проєкт Стратегії направлений на впровадження сучасних підходів та технологій в сфері поводження з відходами, зменшення негативного впливу

твердих побутових відходів на довкілля і здоров'я населення, запровадження стандартів ЄС щодо впровадження роздільного збору ТПВ та сприяння у впровадженні екологічної культури громадянського суспільства. Зокрема, передбачені заходи щодо забезпечення роздільного збирання ТПВ та направлення вторинної сировини на переробку, придбання баків, контейнерів для збору ТПВ (у тому числі для роздільного сортування сміття), ліквідації несанкціонованих звалищ ТПВ на території громади, а також приведення існуючого полігону ТПВ до норм екобезпеки. Все це позитивно вплине на екологічний стан Козельщинської селищної територіальної громади.

Результати оцінки ймовірного впливу від прийняття документу державного планування на довкілля Козельщинської селищної територіальної громади наведені у табл. 7.

Таблиця 7 - Оцінка ймовірного впливу від прийняття документу державного планування на довкілля

Чи може реалізація ДДП спричинити:	Вплив			Пом'якшення існуючої ситуації
	Так	Ймовірно	Ні	
<i>Атмосферне повітря</i>				
Збільшення викидів забруднюючих речовин від стаціонарних джерел?			+	Зменшення викидів від спалювання за рахунок розвитку системи використання альтернативних джерел енергії, енергозбереження
Збільшення викидів забруднюючих речовин від пересувних джерел?			+	
Погіршення якості атмосферного повітря?			+	Озеленення території громади, збільшення паркових зон сприятиме очищенню атмосферного повітря від викидів автотранспорту, підприємств
Появу джерел неприємних запахів?			+	
Зміни повітряних потоків, вологості, температури або ж будь-які локальні чи регіональні зміни клімату?			+	
<i>Водне середовище</i>				
Будь-які зміни якості поверхневих вод (зокрема таких показників, як температура, розчинений кисень, прозорість, але не обмежуючись ними)?			+	Зменшення забруднень внаслідок ліквідації несанкціонованих звалищ ТПВ та приведення МВВ до норм екобезпеки
Значне зменшення кількості вод, що використовуються для водопостачання населенню?			+	Передбачається реконструкція систем водопостачання, збільшення обсягу централізованого водопостачання
Збільшення навантаження на каналізаційні системи та погіршення якості очистки стічних вод?			+	
Появу загроз для людей і матеріальних				

об'єктів, пов'язаних з водою (зокрема таких, як паводки або підтоплення)?			+	
Зміни напрямів і швидкості течії поверхневих вод або зміни обсягів води будь-якого поверхневого водного об'єкту?			+	
Порушення гідрологічного та гідрохімічного режиму малих річок регіону?			+	У Стратегії визначені заходи щодо відновлення і підтримання сприятливого гідрологічного режиму та санітарного стану річок
Забруднення підземних водоносних горизонтів?			+	
<i>Відходи</i>				
Збільшення кількості утворюваних чи накопичених промислових відходів?			+	Пріоритетним напрямком Стратегії є вирішення проблем у сфері поводження з відходами, стимулювання роздільного збору ТПВ, що сприятиме зменшенню обсягів відходів
Збільшення кількості відходів I-III класу небезпеки?			+	
Спорудження еколого-небезпечних об'єктів поводження з відходами?			+	Ліквідація несанкціонованих звалищ ТПВ, приведення МВВ до норм екобезпеки, сприятиме зменшенню наявності техногенно забруднених територій у громаді
Утворення або накопичення радіоактивних відходів?			+	
<i>Земельні ресурси</i>				
Порушення, переміщення, ущільнення ґрунтового шару?			+	Підтримка органічного землеробства сприятиме формуванню сталих агроєкосистем
Будь-яке посилення вітрової або водної ерозії ґрунтів?			+	
Зміни в топографії або в характеристиках рельєфу?			+	
Появу таких загроз, як землетруси, зсуви, селеві потоки, провали землі та інші подібні загрози через нестабільність літогенної основи або зміни геологічної структури?			+	
<i>Біорізноманіття</i>				
Негативний вплив на об'єкти природно-заповідного фонду (зменшення площ, початок небезпечної діяльності у безпосередній близькості або на їх території тощо)?			+	
Зміни у кількості видів рослин або тварин, їхній чисельності або територіальному представництві?			+	У Стратегії визначена необхідність контролю за господарською діяльністю підприємств, які можуть здійснювати негативний вплив на об'єкти ПЗФ (під час будівництва необхідним є проходження процедури ОВД, постмоніторингу)
Порушення або деградацію середовищ існування диких видів тварин?			+	
Будь-який вплив на наявні об'єкти історико-культурної спадщини?			+	У Стратегії передбачені заходи щодо підтримки об'єктів історико-культурної спадщини.
<i>Населення та інфраструктура</i>				
Вплив на стан забезпечення робочими	+			Передбачається збільшення робочих

місцями населення?				місць за рахунок соціально-економічного розвитку громади
Суттєвий вплив на нинішню транспортну систему? Зміни в структурі транспортних потоків?			+	Розвиток транспортної мережі відповідно державних програм, зокрема «Розвиток автомобільних доріг України»
Вплив на фінансово-економічне забезпечення району?	+			Позитивний за рахунок розвитку зеленого туризму, різних секторів економіки, у тому числі і екологоорієнтованих (утилізація відходів, використання відновлювальних джерел тощо).
Появу будь-яких реальних або потенційних загроз для здоров'я людей?			+	Опосередкованим результатом реалізації заходів Стратегії є зменшення екологообумовлених захворювань населення громади
<i>Екологічне управління та моніторинг</i>				
Послаблення правових і економічних механізмів контролю в галузі екологічної безпеки?			+	
Погіршення екологічного моніторингу?			+	
Усунення наявних механізмів впливу органів місцевого самоврядування на процеси техногенного навантаження?			+	Забезпечення належного рівня готовності органів управління цивільного захисту та підпорядкованих їм сил і засобів до дій, спрямованих на ліквідацію можливих наслідків надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру
Стимулювання розвитку екологічно небезпечних галузей виробництва?			+	
<i>Інше</i>				
Підвищення рівня використання будь-якого виду вторинних ресурсів?	+			Передбачено підтримку системи роздільного збору ТПВ
Суттєве вилучення будь-якого невідновного ресурсу?			+	

На основі здійсненого аналізу поточного стану довкілля Козельщинської селищної територіальної громади, у тому числі здоров'я населення (атмосферне повітря, водні та земельні ресурси, ґрунти, кліматичні фактори, рівня забруднення довкілля та здоров'я населення) та SWOT-аналізу сукупний вплив від реалізації

РОЗДІЛ 4.
ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ, У ТОМУ ЧИСЛІ РИЗИКИ ВПЛИВУ НА
ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, ЯКІ СТОСУЮТЬСЯ ДОКУМЕНТА
ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ

Найгострішими екологічними проблемами в Козельщинській селищній територіальній громаді є: низький рівень централізованого водозабезпечення та водовідведення, низький рівень вторинної переробки відходів, захаращення малих річок та забруднення поверхневих водойм, наявність забруднень у децентралізованих джерелах водопостачання, локальні забруднення від місць видалення відходів, розореність території, наявність деградованих та малопродуктивних земель тощо. Узагальнена характеристика екологічних проблем на території Козельщинської селищній територіальній громаді наведена в таблиці 8.

Таблиця 8

Узагальнена характеристика екологічних проблем на території
Козельщинської селищній територіальній громаді

№	Проблема
1	Поводження з промисловими та побутовими відходами. Невідлажена система роздільного збору ТПВ. Наявність несанкціонованих звалищ ТПВ. Недостатній рівень утилізації вторсировини. Відсутня комплексна система управління сферою поводження з відходами у громаді, як і загалом у регіоні. Місця видалення відходів забруднюють прилеглі території, створюючи екологічні ризики виникнення екологообумовлених захворювань, загрози екологічної, продовольчої безпеки громади.
2	Недостатній рівень забезпеченості населених пунктів громади централізованим водопостачанням та не відповідність джерел децентралізованого водопостачання санітарним нормам. Відсутня система збору поверхневих талих та дощових вод, а також недостатній рівень очистки стічних вод. Все це спричиняє забруднення підземних і поверхневих вод, та як результат створює ризики виникнення екологічно обумовлених захворювань від забруднених джерел водопостачання.
3	Забруднення поверхневих вод. Через недостатній рівень очистки стічних вод, хімізацію аграрного сектору, спостерігається високий рівень вмісту біогенних речовин у поверхневих водах, інтенсифікується процес евтрофікації водойм. Оцінка поточного екологічного стану водних джерел громади свідчить, що на водних об'єктах тривають негативні процеси. Значна територія річкового фонду замулилася, заросла болотною рослинністю та чагарниками, втратила своє природне значення, а тому об'єкти потребують регулювання та розчистки русел, відновлення

	водності. Особливо гостро дана проблема стосується малих рік громади та вимагає якнайшвидшого вирішення.
4	Неефективне використання земельних ресурсів. Надмірне використання хімічних засобів захисту рослин при вирощуванні с/г продукції, відсутність сівозмін тощо призводять до деградації ґрунтів. Розораність земель на території Козельщинської селищної територіальної громади складає 79,3% від загальної площі земель сільськогосподарського призначення. Негативним чинником є збільшення кількості деградованих земель під впливом природних і антропогенних чинників. Наявні техногенно забруднені землі (у тому числі внаслідок техногенного впливу звалищ ТПВ).
5	Недостатній рівень готовності органів управління цивільного захисту та підпорядкованих їм сил і засобів до дій, спрямованих на ліквідацію можливих наслідків надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру.
6	Відсутність приросту чисельності населення, у тому числі за рахунок екологообумовлених захворювань. Низький рівень контролю якості харчових продуктів, питної води.
7	Проблеми природно-заповідного фонду та біорізноманіття. Скорочення ареалів існування різних видів флори і фауни внаслідок знищення природних середовищ існування тварин і місць зростання рослин, їх фрагментації та деградації (включаючи забруднення) у глобальній зміні клімату, екологічно незбалансованої експлуатації, поширення чужерідних видів, розповсюдження хвороб та шкідників.
8	Низький рівень екологічної культури (екологічних знань) у представників бізнесу та населення. Недостатній рівень екологічної свідомості населення, зокрема у питаннях мінімізації забруднення довкілля, а також можливості отримання прибутку від вторинних та альтернативних джерел енергії. Недостатньо відлажена система екомоніторингу та екоконтролю.
9	Низький рівень використання альтернативних джерел енергії, зокрема біоенергетичного потенціалу громади.
10	Забруднення атмосферного повітря ґрунти викидами автотранспорту, промислових підприємств, звалищами ТПВ (у т.ч. парниковими газами).
11	Недостатній рівень лісистості. Необхідність озеленення, збільшення біорізноманіття. Низький рівень зеленого туризму.
12	Ризики забрудненням підземних водоносних горизонтів.
13	Низький рівень впровадження енергоефективних технологій, замкнутих циклів виробництва, установок для утилізації вторсировини.

Прийняття даного документу державного планування не впливатиме негативно на екологічну ситуацію Козельщинської селищної територіальної громади та не посилюватиме вже наявні екологічні проблеми даної території, як і Полтавської області загалом, а навпаки, сприятиме їх вирішенню.

Території з природоохоронним статусом.

На території Козельщинської селищної територіальної громади загальна площа земель природно – заповідного фонду складає 1794 га. Тому важливим питанням у проєкті Стратегії було формування екологічної свідомості населення щодо збереження об'єктів ПЗФ та екомережі, біорізноманіття з метою унеможливлення негативного впливу населення громади на дані об'єкти. Також проєкт Стратегії опосередковано сприятиме збереженню біорізноманіттю внаслідок озеленення території, розвитку зеленого туризму, збільшення паркових зон на території громади, збільшення лісистості тощо.

Також пріоритетними заходами проєкту Стратегії є: удосконалення сфери поводження з ТПВ та зменшення негативного впливу відходів на довкілля і здоров'я населення; проведення екологічно просвітницьких заходів на території громади; сприяння залученню альтернативних джерел палива, енергоефективності та енергоощадливості; відновлення і підтримання сприятливого гідрологічного режиму та санітарного стану річок; збільшення рівня централізованого водозабезпечення та водовідведення, підвищення рівня екобезпеки даних послуг; сприяння розвитку органічного землеробства, зеленого туризму; удосконалення місцевої екологічної політики, дотримання норм Законів України.

РОЗДІЛ 5.

ОПИС НАСЛІДКІВ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ВТОРИННИХ, КУМУЛЯТИВНИХ, СИНЕРГІЧНИХ, КОРОТКО-, СЕРЕДНЬО- ТА ДОВГОСТРОКОВИХ

Згідно «Методичних рекомендацій із здійснення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування», затверджених Наказом Міністерства екології та природних ресурсів України від 10.08.2018 № 296, наслідки для довкілля, у тому числі для здоров'я населення – будь-які ймовірні наслідки для флори, фауни, біорізноманіття, ґрунту, надр, клімату, повітря, води, ландшафту, природних територій та об'єктів, безпеки життєдіяльності населення та його здоров'я, матеріальних активів, об'єктів культурної спадщини та взаємодія цих факторів.

Вторинні наслідки – вигоди, які полягають у широкому залученні громадськості до прийняття рішень та встановлення прозорих процедур їх прийняття.

Кумулятивні наслідки – нагромадження в організмах людей, тварин, рослин отрути різних речовин внаслідок тривалого їх використання. Ймовірність того, що реалізація Стратегії призведе до таких можливих впливів на довкілля або здоров'я людей, які самі по собі будуть незначними, але у сукупності матимуть значний сумарний (кумулятивний) вплив на довкілля, є незначною.

Синергічні наслідки – сумарний ефект, який полягає у тому, що при взаємодії 2-х або більше факторів їх дія суттєво переважає дію кожного окремо компоненту.

РОЗДІЛ 6. ЗАХОДИ, ЩО ПЕРЕДБАЧАЄТЬСЯ ВЖИТИ ДЛЯ ЗАПОБІГАННЯ, ЗМЕНШЕННЯ ТА ПОМ'ЯКШЕННЯ НЕГАТИВНИХ НАСЛІДКІВ

З метою покращення стану навколишнього природного середовища у Стратегії передбачається ряд заходів, направлених для покращення екологічної безпеки на території Козельщинської селищної територіальної громади (табл. 11).

Таблиця 11

Шляхи розв'язання головних проблем розвитку громади, які позитивно впливають на стан екологічної безпеки громади

Стратегічні цілі	Операційні цілі	Завдання	Заходи
Економічний розвиток громади	<i>Покращення підприємницького клімату території громади.</i>	Розвиток промисловості, підприємництва та залучення інвестицій.	Створення умов на підтримку підприємства, підприємців-початківців та тих, які бажають розширювати власну діяльність, у тому числі екологоорієнтовану; збільшити кількість зареєстрованих підприємців та збільшити кількість робочих місць на території громади.
		Розроблення схеми планування території громади.	Оновлення містобудівної та землепорядної документації на всю територію громади; встановлення меж громад; комплексне просторове планування територій громади; формування електронної картографічної основи для планування території; забезпечення реального зв'язку програм соціально-економічного розвитку із документацією із просторового планування, а також створення прозорого та неконфліктного механізму врахування громадських та приватних інтересів через прозорі громадські обговорення.
		Створення сприятливих передумов для розвитку малого та середнього підприємництва.	Встановлення гнучкої системи ставок місцевих податків та зборів, реалізація гнучкої системи ставок плати за оренду землі та об'єктів нерухомого майна комунальної власності, збільшення кількості підприємців та фермерів, які здійснюють екологоорієнтовану господарську діяльність на території Заводської ТГ; збільшення кількості робочих місць на території ТГ.

	<i>Створення сприятливих передумов для розвитку агропромислового виробництва</i>	Підтримка підприємництва і фермерства та залучення інвестицій.	Заснування та впровадження найкращих проектів з можливістю реалізації за кошти громади, грантові кошти, при цьому враховуючи екологічну направленість громади, акцент на екологоорієнтовані проекти.	
		Сприяння розвитку дрібного аграрного виробництва та сімейних фермерських господарств.	Створення умов для розвитку аграрного бізнесу задля раціонального використання і збереження земельного фонду; координація залучення селянських та фермерських господарств до участі в обласних та державних Програмах підтримки агропромислового комплексу. Розвиток, садівництва, ягідництва, овочівництва, тваринництва, бджільництва на засадах біологізації сільського господарства.	
	<i>Підтримка розвитку туризму</i>	Інституційна підтримка розвитку туризму	Проведення модернізації території; популяризація культурної спадщини, підвищення її суспільної значимості на всеукраїнському рівні, розвиток зеленого туризму. Заснування та впровадження екологоорієнтованих проектів з можливістю реалізації за кошти громади.	
		Активна туристична промоція громади Налагодження комунікацій в громаді та формування місцевої ідентичності	Формування екологічної свідомості серед населення.	
	Висока якість життя, комфортні умови та добробут	<i>Безпека громади</i>	Розвиток інфраструктури безпеки громади	Створення матеріально-технічної бази для повноцінного функціонування добровільної пожежної команди, забезпечення достатньої кількості первинних засобів пожежогасіння, пожежних машин, гідрантів тощо; проведення навчання та психологічна підтримка молоді в умовах надзвичайної ситуації.
			Удосконалення та підвищення ефективності роботи комунальної служби із збереженням комунального майна та майна жителів громади	Придбання необхідних технічних заходів в ЖКГ; видалення аварійних дерев, що несуть загрозу падіння на будівлі, дороги та тротуари, лінії електропередач на території громади; ремонт водостоків, що несуть загрозу падіння, на багатоповерхових будівлях; удосконалення роботи КП «Комунсервіс» в напрямку зниження ризиків і пом'якшення надзвичайних ситуацій, а також підвищення ефективності заходів з їх усунення.
Безпека життя і правопорядок			Забезпечення безпеки громади в умовах воєнного стану; усунення причин та	

			передумов для вчинення правопорушень.
	<i>Підвищення рівня екологічної безпеки та охорона довкілля</i>	Організація роздільного збору ТПВ.	Формування громадської свідомості мешканців громади та залучення їх до реалізації Проекту; придбання бульдозера для роботи на міському полігоні ТПВ; забезпечення приватного сектору індивідуальними пластиковими контейнерами об'ємом 0,12 м³ для збору ТПВ в кількості 1000 штук; придбання контейнерів об'ємом 1,1 м³ в кількості 60 штук; придбання контейнерів для сортування ТПВ в кількості 60 шт; доведення об'ємів ТПВ, які вивозитимуть на полігон, до 15 % від загальної кількості.
		Покращення благоустрою територій населених пунктів.	Покращення санітарного стану населених пунктів; збирання та прибирання вуличного змету, прибирання узбіч доріг, вивіз сміття з громадських місць (кладовищ, парків); організація та вдосконалення роботи по прибиранню та вивозу ТПВ; запобігання виникнення та ліквідація стихійних сміттєзвалищ; ліквідація стихійних сміттєзвалищ, мінімізація кількості ТПВ, які потрапляють на сміттєзвалище; організація роботи по прибиранню населених пунктів (громадські роботи на умовах співфінансування); покращення санітарно-естетичного стану населених пунктів, гуманне поводження з безпритульними тваринами, розроблення та впровадження системи масової стерилізації безпритульних тварин; переоснащення, реконструкція, встановлення зовнішнього освітлення із запровадженням сучасних енергозберігаючих технологій; благоустрій територій населених пунктів (у тому числі збільшення рекреаційних зон, розчистка русел річок тощо); утримання зелених насаджень.
		Сприяння впровадженню енергозберігаючих технологій, альтернативних джерел енергії	Запровадження системи енергоменеджменту та енергомоніторингу; розроблення ПДСЕРК; оцінка рівня споживання енергоресурсів муніципальними будівлями громади та розробка економічно обґрунтованих заходів підвищення енергоефективності; впровадження енергоефективних заходів та заходів щодо збереження клімату; екологічна та енергоефективна освіта населення.

	<i>Розвиток інфраструктури в громаді</i>	Розвиток дорожньої інфраструктури	Ліквідація незадовільних умов для користування дорогами пішоходами та транспортними засобами з метою забезпечення безпеки у громаді.
		Удосконалення, будівництво та реконструкція мереж водовідведення та водопостачання.	Будівництво водогону на житловому масиві «Брисі» (м.Заводське); виготовлення ПКД будівництва водогону в с.Піски; будівництво водогону в с.Піски.
		Ремонт, реставрація, модернізація, удосконалення об'єктів інженерно-транспортної інфраструктури.	Збільшення обсягу надходжень в місцевий бюджет від замовників на екологоорієнтований розвиток населених пунктів громади; сприяння розвитку інженерно-транспортної та соціальної інфраструктури населених пунктів громади та їх благоустрою.
		Підтримка місцевих громадських ініціатив і проєктів	Запровадження ефективного постійно діючого механізму взаємодії та співпраці виконавчих органів громади та громадськості в бюджетному процесі; збільшення кількості залучених мешканців до процесу прийняття бюджетних рішень органами місцевого самоврядування через механізм бюджету участі з метою залучення екобізнесу та розвитку органічного землеробства.
	<i>Інтегрована система соціального захисту</i>	Підвищення рівня соціальної захищеності найбільш уразливих верств населення.	Надання соціальних послуг громадянам, мешканцям громади, які опинилися в складних життєвих обставинах, та внутрішньо переміщеним особам.
		Підтримка внутрішньо переміщених осіб.	
	<i>Цифрова громада</i>	Цифрова трансформація громади.	Розвиток системи електронного документообігу в органі місцевого самоврядування, цифрова трансформація сфери управління якістю довкілля (екологічної документації).
		Підвищення рівня цифрової грамотності різних категорій громадян.	Сприяння розвитку цифрової компетентності працівників виконавчих органів, проведення заходів для підвищення рівня цифрової грамотності громадян.
		Цифровізація публічних послуг.	Розвиток геоінформаційної системи та моніторингу території громади
Розвиток соціальної інфраструктури та сфери послуг	<i>Розвиток інфраструктури та підвищення якості соціальних та культурних</i>	Створення сучасного спортивного простору.	Сприяння здоровому способу життя серед населення, формувати у населення, і особливо у дітей та молоді, суспільної думки про переваги здорового способу життя, що в кінці відображається на покращенні демографічної ситуації в громаді.
		Розвиток сфери фізичної культури і спорту	

	<i>послуг</i>	Розвиток освітнього простору	Реалізація освітніх проєктів, у тому числі направлених на екологічне виховання дітей та формування екологічної свідомості у населення. Забезпечення якісного харчування дітей відповідно до норм в освітніх закладах. Оновлення матеріально-технічної бази на основі сучасних технологій та енергозбереження.
		Покращення інфраструктури закладів культури для підвищення якості послуг.	Забезпечення розвитку культури й духовності населення громади; облік, збереження та відновлення пам'яток історії та культури на території Заводської ТГ. Створення туристичного інфо-центру громади для розвитку зеленого туризму.
		Покращення інфраструктури закладів охорони здоров'я, підвищення якості медичних послуг.	Покращення якості медичних послуг, проведення заходів щодо профілактики захворювань. Заходи щодо мінімізації енергетичних втрат у медичних закладах.
	<i>Підтримка молодіжної політики на території громади</i>	Формування духовності, національної самосвідомості, моральності молоді ТГ, її патріотичне виховання та формування правової культури.	Формування екологічної свідомості населення, здійснення заходів щодо екологічного виховання. Створення та поширення друкованої екологоорієнтованої продукції, соціальна реклама.
		Запобігання поширенню негативних явищ в дитячому та молодіжному середовищі, популяризація та утвердження здорового та безпечного способу життя й культури здоров'я.	Проведення екологічних акцій, фестивалів, лекцій/ семінарів тощо. Проведення інформаційно-просвітницьких заходів шляхом розміщення в закладах охорони здоров'я рекламної продукції, спрямованої на підвищення рівня здоров'я молоді, популяризацію та утвердження здорового і безпечного способу життя та культури здоров'я серед молоді.
		Розвиток громадянської та соціальної активності молоді, підтримка діяльності інститутів громадянського суспільства щодо молоді	Сприяти створенню клубу підтримки інноваційних екологоорієнтованих молодіжних ініціатив для обміну досвідом, консультацій спеціалістів, інше.
		Сприяння творчому, інтелектуальному та фізичному розвитку дітей і молоді	Підтримувати проведення заходів екологічного, спортивного та культурного спрямування, серед них: квестів, публічних виступів, спортивних змагань.

	Співпраця органів місцевого самоврядування з інститутами громадянського суспільства, діяльність яких направлена на молодь, залучення молоді до стажування й служби в органах місцевого самоврядування.	Залучати молодь до участі у роботі в органах місцевого самоврядування, в тому числі в питаннях екологічного управління.
	Сприяння розвитку міжнародного молодіжного співробітництва.	Сприяти участі молоді в міжнародних конкурсах різних сфер діяльності; у тому числі екологічних проектах та грантах.

Розрахований соціальний ризик без реалізації заходів Стратегії становить 0,000940 одиниць та характеризується як умовно прийнятний.

Розрахований соціальний ризик від реалізації заходів Стратегії становить 0,00000884 одиниць та характеризується як прийнятний.

Під час проведення аналізу ймовірних негативних наслідків для довкілля від реалізації Стратегії було виявлено ряд завдань, виконання яких потребує серйозної уваги, недопущення негативного впливу на довкілля та здоров'я населення внаслідок реалізації Стратегії (табл. 12). При необхідності розміщення і будівництво об'єктів буде здійснюватися відповідно вимог п. 5.10 ДСП 173-96 «Державних санітарних норм і правил забудови населених пунктів», а також з урахуванням процедури ОВД для об'єктів планової діяльності відповідно Закону України «Про оцінку впливу на довкілля».

Таблиця 12

Завдання недопущення негативного впливу на довкілля та здоров'я населення внаслідок реалізації Стратегії

<i>Завдання</i>	<i>Механізм реалізації завдання</i>	<i>Умови недопущення негативного впливу на довкілля та здоров'я населення</i>
Відновлення і підтримання гідрологічного режиму та стану	1) розчищення та регулювання русел річок і водойм, відновлення і підтримання сприятливого гідрологічного	- здійснення процедури ОВД для проведення робіт з розчищення і днопоглиблення русла та дна річок, берегоукріплення, зміни і

річок, зменшення забруднення поверхневих вод	режиму та санітарного стану річок і водойм; 2) розробка відповідних проектів землеустрою винесення на місцевості водоохоронних зон і прибережних захисних смуг вздовж річок та навколо водойм, паспорти водних об'єктів (ставків).	стабілізації стану русел річок (друга категорія видів планованої діяльності та об'єктів згідно ЗУ «Про ОВД»)
Сприяння раціональному використанню водних ресурсів	1) збільшення обсягу централізованого водопостачання та водовідведення на території громади; 2) проведення реконструкції та ремонтних робіт водопровідних мереж;	- розробка екологічної документації, зокрема проектів зон санітарної охорони водозаборів; - здійснення процедури ОВД для установки для очищення стічних вод з водовідведенням 10 тисяч кубічних метрів на добу і більше; господарської діяльності, що призводить до скидання забруднюючих речовин у водні об'єкти, та забір води з водних об'єктів за умови, що водозабір підземних вод перевищує 300 кубічних метрів на добу (друга категорія видів планованої діяльності та об'єктів згідно ЗУ «Про ОВД»)
Розвиток альтернативної енергетики на основі використання наявних на місцевому рівні ресурсів з метою зменшення викидів парникових газів (вплив на клімат)	1) сприяння у реалізації проектів щодо виробництва енергії з нетрадиційних та відновлювальних джерел енергії, впровадження енергоефективних технологій і обладнання; 3) впровадження енергозберігаючих і енергоефективних заходів на об'єктах соціальної інфраструктури, інших закладах, установах і підприємствах	- здійснення процедури ОВД для енергетичної промисловості: вітрові парки, вітрові електростанції, що мають дві і більше турбіни або висота яких становить 50 метрів і більше (друга категорія видів планованої діяльності та об'єктів згідно ЗУ «Про ОВД»)
Охорона і раціональне використання земель, природних рослинних ресурсів	1) розробка земельпорядної документації на земельні ділянки; 2) створення умов для розвитку аграрного бізнесу, зокрема органічного виробництва, задля раціонального використання і збереження земельного фонду; 3) озеленення населених пунктів громади;	- здійснення процедури ОВД для планованої діяльності та об'єктів: сільськогосподарське та лісогосподарське освоєння, рекультивация та меліорація земель (управління водними ресурсами для ведення сільського господарства, у тому числі із зрошенням і меліорацією) на територіях

	4) зменшення техногенного впливу на ґрунти у зоні впливу звалищ ТПВ, місць поховань.	площею 20 гектарів і більше або на територіях та об'єктах природно-заповідного фонду чи в їх охоронних зонах на площі 5 гектарів і більше, будівництво меліоративних систем та окремих об'єктів інженерної інфраструктури меліоративних систем (друга категорія видів планованої діяльності та об'єктів згідно ЗУ «Про ОВД»)
Збереження природно-заповідного фонду	1) збільшення озеленення території громади; 4) посилення контролю за охороною, використанням та відтворенням лісів; 6) охорона біорізноманіття.	
Ефективна система поводження з відходами на території громади	1) покращення технічного оснащення сфери поводження з відходами; 2) приведення звалищ відходів до норм екологічної безпеки; 3) ліквідація несанкціонованих звалищ відходів; 4) впровадження роздільного збирання побутових відходів; 5) проведення просвітницької кампанії, спрямованої на підвищення культури поводження з твердими побутовими відходами	Об'єкти оброблення відходів проектується, споруджуються та експлуатуються відповідно до вимог Закону України «Про управління відходами», законодавства у сфері містобудування та у випадках, передбачених Законом України "Про оцінку впливу на довкілля", підлягають оцінці впливу на довкілля: - здійснення процедури ОВД для планової діяльності: утилізація, видалення, оброблення, знешкодження, захоронення побутових відходів (Ст. 3, п. 3, пп. 11 ЗУ Про ОВД); операції у сфері поводження з побутовими та іншими відходами (оброблення, перероблення, утилізація, видалення, знешкодження і захоронення) обсягом 100 тонн на добу або більше (Ст. 3, п. 2, пп.8 ЗУ Про ОВД) - отримання дозволу на здійснення операцій з оброблення відходів (ст. 42 Закону України «Про управління відходами»)
Розвиток екологічної свідомості та екологічної культури, екологічне виховання населення	1) підвищення обізнаності населення з питань охорони навколишнього середовища, вторинної переробки відходів, збереження ресурсів, енергозощадливості; 2) підвищення екологічної	-*

	культури в закладах освіти громади, висвітлення в засобах масової інформації питань щодо стану довкілля.	
Формування екологічної політики у громаді згідно норм законодавства; адаптація органів управління до можливих надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру	Готовність органів управління цивільного захисту та підпорядкованих їм сил і засобів до дій, спрямованих на ліквідацію можливих наслідків надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру (внаслідок воєнних дій).	-*

* - відсутні умови недопущення негативного впливу на довкілля та здоров'я населення.

Реалізація заходів Стратегії сприятиме покращенню стану екологічної безпеки Козельщинської селищної територіальної громади, у тому числі: удосконаленню сфери поводження з ТПВ та зменшенню їх негативного впливу на довкілля і здоров'я населення, залученню інвестицій у сферу поводження з відходами; відновленню і підтриманню гідрологічного стану річок Козельщинської селищної територіальної громади; залученню альтернативних джерел палива, енергоефективності та енергоощадливості; збільшенню рівня централізованого водозабезпечення, підвищенню рівня екобезпеки даних послуг; удосконаленню місцевої екологічної політики; підвищенню рівня суспільної екологічної свідомості; охороні і раціональному використанню земель, природних рослинних ресурсів.

ВИСНОВКИ

Проект Стратегії розвитку Козельщинської селищної територіальної громади на 2023-2027 роки розроблений з урахуванням довкострокових пріоритетів Стратегії розвитку Полтавської області на 2021-2027 роки та Плану заходів з її реалізації на 2021-2023 роки, Регіональної програми охорони довкілля, раціонального використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки з урахуванням регіональних пріоритетів Полтавської області на 2022-2027 роки.

Концепцією формування Стратегії є імплементація екологічних імперативів у соціально-економічний розвиток Козельщинської селищної територіальної громади, що відповідає Основним засадами (стратегії) державної екологічної політики України на період до 2030 року. Метою Стратегії є розв'язання проблем економічного та соціального розвитку і підвищення спроможності громади, що сприятиме покращенню якості життя її мешканців, екологізація економіки, а також сприяння інтеграції економічної, соціальної та екологічної політик, прогресивної трансформації економіки на засадах екологоорієнтованого інноваційно-технологічного розвитку. Виходячи з цього, основними стратегічними цілями проекту ДДП є: економічний розвиток громади; висока якість життя, комфортні умови та добробут; розвиток соціальної інфраструктури та сфери послуг. Стратегія є основою для розробки короткотермінових та середньострокових програм економічного і соціального розвитку Козельщинської селищної територіальної громади.

Стратегія ґрунтується на аналізі прогнозних тенденцій розвитку економіки Козельщинської селищної територіальної громади та враховує: основні стратегічні напрямки та актуальні виклики соціально-економічного розвитку з урахуванням екологічних пріоритетів; вплив зовнішніх та внутрішніх чинників і ризиків; завдання і заходи економічної та соціальної політики влади на 2023-2027

роки; індикатори ефективності її реалізації та основні прогностичні показники економічного і соціального розвитку на плановий період.

Зміни, які чинять шкідливі впливи на атмосферне повітря, ґрунти, водне середовище (поверхневі та підземні води) у результаті прийняття Стратегії не відбудуться. У цілому відзначається позитивний вплив Стратегії на природні та соціальні умови й задоволення потреб місцевого населення.

Серед головних пропозицій Стратегії стосовно поліпшення стану навколишнього природного середовища можна виділити:

- удосконалити сферу поводження з ТПВ та зменшити негативний вплив відходів на довкілля і здоров'я населення, збільшити обсяг утилізації відходів, ліквідація несанкціонованих звалищ ТПВ, покращення технічного забезпечення сфери поводження з ТПВ;
- сприяти залученню альтернативних джерел палива, енергоефективності та енергоощадливості;
- збільшити рівень централізованого водозабезпечення та водовідведення, підвищити рівень екобезпеки даних послуг;
- здійснити заходи щодо відновлення і підтримання гідрологічного режиму та стану річок;
- здійснити заходи щодо сприяють зменшенню викидів забруднюючих речовин та зменшенню впливу на клімат, у тому числі парникових газів;
- проведення екологічно просвітницьких заходів на території громади;
- сприяти розвитку аграрного бізнесу задля раціонального використання і збереження земельного фонду на засадах органічного землеробства;
- реалізувати заходи щодо озеленення населених пунктів Козельщинської селищної територіальної громади, розширення зон рекреації;
- забезпечення належного рівня готовності органів управління цивільного захисту та підпорядкованих їм сил і засобів до дій, спрямованих на

ліквідацію можливих наслідків надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру.

Негативний вплив на території з природоохоронним статусом, Смарагдову мережу відсутні.

Згідно з частиною першою статті 3 Закону України "Про оцінку впливу на довкілля" здійснення оцінки впливу на довкілля є обов'язковим у процесі прийняття рішень про провадження планованої діяльності, визначеної частинами другою і третьою цієї статті. Оцінка впливу на довкілля спрямована на запобігання шкоді довкіллю, забезпечення екологічної безпеки, охорони довкілля, раціонального використання і відтворення природних ресурсів, прийняття рішень про провадження господарської діяльності, яка може мати значний вплив на довкілля, з урахуванням державних, громадських та приватних інтересів. Тому при реалізації заходів Стратегії щодо впровадження планованої діяльності відповідно до законодавства України повинна обов'язково бути реалізована процедура ОВД. У переліку діючих та перехідних проєктів Стратегії визначені тільки проєкти реконструкції та ремонту соціальних об'єктів. У той же час, при необхідності, проєкти планової діяльності будуть проходити процедуру ОВД відповідно до законодавства України.

Таким чином, виконання заходів проєкту Стратегії, буде спрямовано на покращення екологічної, продовольчої безпеки регіону, зменшення екологічних ризиків здоров'ю населення та передбачає реалізацію заходів, спрямованих на встановлення, покращення енергопостачання та розвиток альтернативної енергетики, удосконалення системи поводження з твердими побутовими відходами, раціональне використання водних ресурсів, зменшення забруднення навколишнього середовища та буде мати позитивний вплив на стан довкілля. Заходи Стратегії пов'язані між собою балансом економічної, соціальної та екологічної складових, але з пріоритетом - першочергового забезпечення сталого розвитку, зниження ризиків здоров'ю населення громади.

Оцінка ймовірних наслідків для довкілля від виконання заходів Стратегії вказує на те, що реалізація проєкту ДДП позитивно вплине на стан атмосферного повітря, водних об'єктів, ситуацію з відходами, земельні ресурси, біорізноманіття, рекреаційні зони. Це означає, що Стратегія спрямована на екологічно збалансований та інноваційний сценарій розвитку і не потребує розгляду альтернатив. Виконання запланованих заходів з охорони довкілля та здоров'я населення має спиратися на використання сильних сторін Козельщинської селищної територіальної громади, максимальне використання зовнішніх можливостей, врахування слабких сторін та мінімізації зовнішніх загроз.

